

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 26.10.2004
COM(2004) 711 końcowy

KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

**Komunikat dotyczący przyszłego rozwoju Inicjatywy Energetycznej UE i procedur
tworzenia Mechanizmu Kredytów Energetycznych dla krajów AKP**

KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Komunikat dotyczący przyszłego rozwoju Inicjatywy Energetycznej UE i procedur tworzenia Mechanizmu Kredytów Energetycznych dla krajów AKP

1. WPROWADZENIE

Energia jest nieodzowna dla wszelkiej działalności ludzkiej, a dostępność nowoczesnych usług energetycznych jest koniecznym warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Jednakże we współczesnym świecie dostęp do energii nie jest ani równy, ani sprawiedliwy.

Podczas gdy kraje OECD, które łącznie zużywają około 70% całkowitej energii, ograniczyły swoją podatność na ewentualny szok energetyczny, ryzyko takie w krajach rozwijających się stale rośnie. Kraje te są ogólnie rzecz biorąc bardziej zależne od importowanej ropy i zużywają jej dwukrotnie więcej na jednostkę produkcji gospodarczej. Wahania cen energii mają ponadto większy wpływ na ich gospodarki ze względu na niestabilną sytuację finansową. Wreszcie, dostęp do nowoczesnych usług energetycznych jest często ograniczony do ośrodków miejskich i przemysłowych. Ograniczona dostępność do wysokiej jakości niezawodnych usług energetycznych stanowi silną przeszkodę dla rozwoju społeczno-gospodarczego ubogich społeczności. Ponadto zanieczyszczenie powietrza tradycyjnymi źródłami energii oraz niskie standardy w odniesieniu do instalacji nowoczesnej energii wpływają na zdrowie, zwłaszcza ludzi ubogich.

Doceniając znaczenie poprawy dostępności energii dla ludzi ubogich UE wystąpiła z Inicjatywą Energetyczną UE na rzecz Stałego Rozwoju i Likwidacji Ubóstwa (EUEI) podczas Światowego Szczytu Zrównoważonego Rozwoju (WSSD). Celem EUEI jest przyczynienie się do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju (MDG) poprzez zapewnienie ubogiej ludności odpowiednich, przystępnych cenowo i trwałych usług energetycznych. Niezbędnym warunkiem osiągnięcia sukcesu jest zapewnienie pełnego zaangażowania samych beneficjentów.

EUEI jest wspólnym przedsięwzięciem Komisji i Państw Członkowskich, tworzącym synergię między ich indywidualnymi politykami i działaniami prorozwojowymi. Jest ono realizowane poprzez dialog i konkretne działania partnerskie z krajami rozwijającymi się, a także obejmuje współpracę ze społeczeństwem obywatelskim, sektorem prywatnym i instytucjami finansowymi. Od Johannesburga EUEI osiągnęła widoczny postęp. Konferencja EUEI „Energia dla Afryki”, która odbyła się w Nairobi w listopadzie 2003 r., przyczyniła się do przyswojenia tej inicjatywy przez społeczność afrykańską, a jednocześnie nakreśliła kluczowe priorytety. Dialog z krajami rozwijającymi się ujawnił, że istnieje potrzeba znacznego zwiększenia inwestycji UE w tym zakresie.

Celem niniejszego Komunikatu jest przedstawienie, w jaki sposób usprawnić funkcjonowanie inicjatywy EUEI w przyszłości i jak sprawić, aby lepiej odpowiadała ona na potrzeby zgłaszane przez kraje AKP. W celu zwiększenia zainteresowania i transparentności programu dotyczącego energii i ubóstwa, Komisja proponuje stworzenie Mechanizmu Kredytów Energetycznych AKP-UE o wartości 250 mln EUR, podlegającego wspólnej decyzji właściwych organów UE i AKP.

2. ENERGIA A UBÓSTWO - WYZWANIA

W chwili obecnej prawie dwa miliardy ludzi na całym świecie, mieszkających głównie w obszarach wiejskich i podmiejskich krajów rozwijających się nie ma dostępu do nowoczesnych usług energetycznych. Dramatycznym przykładem nierówności w zakresie energii jest Afryka Subsaharyjska, gdzie ponad 80% ludności ma ograniczony dostęp do nowoczesnych form energii. Rozwój społeczno-gospodarczy ubogich społeczności jest utrudniany lub wręcz uniemożliwiany przez nieracjonalne obecnie wykorzystanie nieodnawialnego drewna i innych form biomasy do celów energetycznych, a ponadto trudny i kosztowny dostęp do innych form energii, takich jak elektryczność i paliwa płynne.

Energia a zwalczanie ubóstwa: Dostęp do odpowiednich, przystępnych cenowo i trwałych usług energetycznych jest warunkiem koniecznym dla osiągnięcia celów rozwojowych w dziedzinach takich jak np. ochrona zdrowia, edukacja, oświetlenie, ogrzewanie, transport, rolnictwo, produkcja przemysłowa i nowoczesne środki komunikacji. Zależność ta została dostrzeżona podczas WSSD w Johannesburgu w Planie Wdrożenia, w którym określono powiązanie między dostępem do energii i Milenijnymi Celami Rozwoju (MDG), zauważając, że dostęp do energii sprzyja zwalczaniu ubóstwa.

Dostęp do energii: Zapewnienie dostępu do usług energetycznych jest złożonym wyzwaniem, którego rozwiązania nie można pozostawić samym siłom rynkowym. Konieczne są uzgodnione działania w sektorze publicznym. Ponadto istnieje duże zróżnicowanie grona zainteresowanych, sięgające od ubogich społeczności poprzez władze lokalne i państwowe po ponadnarodowe firmy, a w zależności od lokalizacji różne są źródła energii i opcje technologiczne. Uniwersalna recepta na zapewnienie usług energetycznych nie istnieje.

Globalny charakter rynków energii: Podczas gdy krajom OECD udało się zmniejszyć wrażliwość na szoki naftowe, w krajach rozwijających się miało miejsce zjawisko odwrotne. Kraje rozwijające się zużywają średnio ponad dwukrotnie więcej ropy na jednostkę produkcji gospodarczej niż kraje OECD. Co więcej, ze względu na swoją sytuację finansową ich szanse na przetrwanie niepokojów na rynkach ropy są duże mniejsze.

Finansowanie energii: Prawie połowę koniecznych na całym świecie inwestycji w poprawę i zastąpienie zdolności dostaw energii do 2030 r. przeznaczają się na potrzeby krajów rozwijających się. Bardziej niż kiedykolwiek w przeszłości kapitał potrzebny w sektorze energii będzie musiał pochodzić ze źródeł prywatnych i zagranicznych. Ryzyko inwestycyjne uważane jest jednak zbyt duże, zwłaszcza jeśli chodzi o poprawę dostępności energii dla ubogich konsumentów. Środki publiczne i pochodzące z oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) muszą służyć poszukiwaniu nowych sposobów katalizowania i ułatwiania wystarczającego napływu inwestycji w tym sektorze.

Więcej szczegółów w Załączniku.

3. OGÓLNE TŁO POLITYKI UE

Pomoc rozwojowa powinna odtąd w większym stopniu uwzględniać zasadniczą rolę energii w zwalczaniu ubóstwa. Chociaż za sprawą szczytu WSSD temat energii stał się ponownie jednym z elementów międzynarodowych debat o rozwoju, to w praktyce nie zajęto się potrzebami energetycznymi w sposób wystarczający. Zobowiązania w sektorze energii na przestrzeni ostatniej dekady stale malały, a obecna tendencja również nie jest zwykła. W

porównaniu z kwotami z lat dziewięćdziesiątych dotacje dla sektora energii krajów rozwijających się spadły w ostatnich kilku latach o połowę.

Niemniej jednak kilka Państw Członkowskich włącza się w dwustronne programy współpracy rozwojowej w sektorze energetycznym, których polityczne założenia są zgodne z celami EUEI.

Jakkolwiek sama energia nie figuruje na liście sześciu priorytetów polityki rozwojowej Wspólnoty, to wiąże się bezpośrednio lub pośrednio z każdym z nich. Komunikat Komisji „Polityka Rozwojowa Wspólnoty Europejskiej”¹ docenia znaczenie energii, chociaż skupia się na zwalczaniu ubóstwa. Jeśli chodzi o kraje AKP, to żadne państwo afrykańskie lub karaibskie nie zajmuje się bezpośrednio kwestią energii w ramach Dziewiątego Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR), podczas gdy pięć państw AKP z regionu Pacyfiku określiło w swoich krajowych dokumentach strategicznych energię jako jeden z głównych sektorów współpracy.

Inicjatywa EUEI została przedstawiona po raz pierwszy w Komunikacie Komisji w sprawie zewnętrznego wymiaru stałego rozwoju (Komunikat COM (2002) 82). Państwa Członkowskie potwierdziły swoje poparcie dla szeregu decyzji Rady Unii Europejskiej i Rady Europejskiej, co doprowadziło do pomyślnego uruchomienia Inicjatywy Energetycznej dla Likwidacji Ubóstwa i Stałego Rozwoju (EUEI) podczas szczytu WSSD.

Komunikat Komisji „Współpraca z krajami rozwijającymi się w zakresie energii”² ustalił ramy współpracy z krajami rozwijającymi się w zakresie energii, która ma się koncentrować na takich zagadnieniach jak konieczne reformy sektora energii, transfer technologii, współpraca w zakresie popytu i podaży, promocja dywersyfikacji energetycznej, wspieranie rozbudowy sieci, połączeń międzysieciowych, itp. W komunikacie podkreślono rolę EUEI w tej współpracy.

W wydanym po szczycie w Johannesburgu Komunikacie „Rok po Szczycie o Zrównoważonym Rozwoju: wprowadzanie naszych zobowiązań w życie”³ dokonano bilansu rozwoju EUEI pod koniec 2003 r. W Komunikacie doceniono postęp EUEI i uwzględniono potrzebę odpowiedniego finansowania Inicjatywy. Uznano także zakres tworzenia synergii między EUEI i Johannesburgską Koalicją na rzecz Odnawialnych Źródeł Energii (JREC)⁴.

W Konkluzjach Rady do Spraw Ogólnych (8566/04) z kwietnia 2004 r. Państwa Członkowskie UE potwierdziły potrzebę zapewnienia odpowiedniego finansowania Inicjatywy. Rada uznała ponadto, że większe zaangażowanie Komisji i Państw Członkowskich jest niezbędne, aby zrealizować priorytety krajów rozwijających się. Wyraziła to podczas konferencji EUEI „Energia dla Afryki” w Nairobi, i wystąpiła do Komisji o objęcie przewodnictwa w prowadzeniu działań po tej konferencji.

Propozycja stworzenia Mechanizmu Kredytów Energetycznych dla krajów AKP uwzględnia ten kontekst polityki i stanowi krok naprzód w kierunku dalszego wprowadzania w życie

---

¹ Komunikat nr 212 z 2000 r.

² Komunikat nr 408 z 2002 r.

³ Komunikat nr 829 z 2003 r.

⁴ W czerwcu 2004 r. członkami JREC było 88 rządów, w tym 54 z krajów rozwijających się. Członkowie składając podpisy pod Deklaracją JREC zobowiązali się do współpracy w celu „... spowodowania pilnego i znaczącego wzrostu globalnego udziału odnawialnych źródeł energii ...”.

zobowiązań UE. Sugeruje się, aby fundusze na Mechanizm Kredytów Energetycznych pochodziły z „warunkowego miliarda” Dziewiątego Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR), do czasu podjęcia ostatecznej decyzji na posiedzeniu Rady w marcu 2005 r.

4. DOTYCHCZASOWY POSTĘP – PRZEKŁADANIE POLITYKI NA DZIAŁANIA

Aby stymulować synergię i współpracę w ramach EUEI utworzony został sekretariat w obrębie Dyrekcji Generalnej ds. Rozwoju. Głównym forum europejskiego dialogu i współpracy jest grupa doradcza, w której skład wchodzi Państwa Członkowskie, urzędnicy Komisji i eksperci. W kontekście europejskim dialog dotyczący EUEI podjęty został przy aktywnym udziale Państw Członkowskich UE i Komisji Europejskiej, a także Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI). EBI wyraził zainteresowanie zbadaniem możliwości łączenia grantów z EFR i pożyczek z EBI.

Jako że silne zaangażowanie beneficjentów jest kluczem do sukcesu, priorytetowym elementem EUEI po szczycie WSSD było prowadzenie dialogu z krajami i regionami rozwijającymi się.

Afryka: pilny priorytet

Wydaje się oczywiste, że Afryka Subsaharyjska będzie miała trudności z osiągnięciem celów (MDG), jeżeli nie zostaną podjęte dodatkowe starania, w tym również w dziedzinie energii. Wiele Państw Członkowskich prowadzi aktywną działalność w sektorze energii w Afryce Subsaharyjskiej, dzięki czemu zdobyły one cenne doświadczenie i potencjał, zarówno w zakresie opracowywania polityki i strategii, jak i wdrażania. W krajach tych działają one jako mediatorzy EUEI. Rządy państw afrykańskich stopniowo włączają zagadnienia związane z energią do swoich strategii zwalczania ubóstwa, co pozytywnie wpływa na ich możliwości w zakresie planowania i wdrażania działań związanych z energią.

W konferencji EUEI „Energia dla Afryki” (Nairobi, listopad 2003 r.), będącej kamieniem milowym w dialogu EUEI z Afryką, udział wzięli przedstawiciele rządów około 40 krajów Afryki Subsaharyjskiej. Pierwszorzędnym jej celem było określenie priorytetowych działań na poziomie krajowym i subregionalnym. Zalecenia konferencji uwzględniają udział krajów afrykańskich w określaniu agendy i sugerują następujące priorytety:

- Energia dla obszarów wiejskich ogólnie, a w szczególności elektryfikacja wsi
- Energia dla gospodarstw domowych, biomasa i substytuty
- Strategie i polityka dla sektora, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym
- Budowanie zdolności na wszystkich poziomach.

W ramach kontynuacji działań zorganizowane zostaną warsztaty EUEI, które mają pomóc w ustaleniu skutecznych modeli świadczenia usług energetycznych oraz możliwości ich finansowania i wprowadzania w życie na szerszą skalę. Inne finansowane przez Komisję działania będą służyły pobudzeniu dialogu i przyczynią się do stworzenia ram dla konkretnych zadań:

- Projekty regionalne mają być finansowane ze środków przeznaczonych na energię dla AKP.

- Element COOPENER programu Inteligentna Energia – Europa, zarządzanego przez DG ds. Energii i Transportu, współfinansuje projekty mające na celu stworzenie warunków instytucjonalnych dla lepszego dostępu do energii w Afryce Subsaharyjskiej,
- Analogicznie Dyrekcja Generalna ds. Badań wspiera program partnerstwa w zakresie energii odnawialnej na rzecz zwalczania ubóstwa i stałego rozwoju w Afryce („Partnerzy dla Afryki”), w który zaangażowanych jest wielu partnerów z Europy i Afryki.
- Dyrekcja Generalna ds. Środowiska finansuje kilka projektów w ramach Johannesburgskiej Koalicji na rzecz Odnawialnych Źródeł Energii, która wspiera i rozwija dialog w ramach inicjatywy EUEI, wraz z pracami nad innowacyjnymi mechanizmami finansowania (Inicjatywa Finansowania Długoterminowego) oraz opracowywaniem baz danych dotyczących polityki i środków w zakresie energii odnawialnej.

Region Karaibów i Pacyfiku

Małe kraje wyspiarskie są szczególnie wrażliwe na zagadnienia energii. Wysokie koszty transportu paliw do rozproszonych wysp oznaczają, że energia elektryczna kosztuje średnio 0,20-0,50 eurocentów/kWh, w porównaniu do kosztów międzynarodowych na poziomie 0,05 eurocentów/kWh, podczas gdy istnieje niewykorzystany potencjał w dziedzinie poprawy efektywności gospodarki energetycznej i wykorzystania energii odnawialnej.

Kraje wyspiarskie regionu Karaibów i Pacyfiku od początku interesowały się inicjatywą EUEI i jeszcze przed WSSD brały czynny udział w dialogu. Późniejsze zaangażowanie WE i Danii wspólnie z organizacjami regionalnymi krajów wyspiarskich regionu Pacyfiku doprowadziło do nawiązania partnerskiej współpracy z Krajami Wyspiarskimi Pacyfiku, zaś WE i Niemcy zainicjowały podobne działania na Karaibach.

Więcej szczegółów w Załączniku.

5. WYZWANIE FINANSOWE A POTRZEBA INNOWACYJNYCH MECHANIZMÓW

Od szczytu WSSD uznaje się, że do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju niezbędne będzie znaczne zwiększenie środków przeznaczanych na energię i na zwalczanie ubóstwa. Dotychczas świadczenie usług energetycznych dla ludności ubogiej przyciągnęło tylko marginalne inwestycje prywatne. Pilnie potrzebne są innowacyjne i elastyczne mechanizmy finansowania, aby wykorzystać efekt dźwigni środków publicznych i oficjalnej pomocy rozwojowej oraz przyciągnąć więcej zasobów z sektora prywatnego, banków rozwoju i instytucji finansowych. Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) jest podstawowym instrumentem strategii EUEI, a sektor energii oferuje UE i jej partnerom z krajów rozwijających się liczne możliwości współpracy w ramach takiego partnerstwa z sektorem prywatnym, instytucjami finansowymi i społeczeństwem obywatelskim. Konieczna jest jednak intensyfikacja starań na poziomie politycznym, aby zapewnić odpowiednie, szybsze i bardziej elastyczne zasoby i instrumenty, w tym udostępnienie kapitału początkowego.

Od Johannesburga EUEI zbudowała silną podstawę dla działań szczegółowych i jest obecnie gotowa do zwiększenia intensywności wysiłków. Do utrzymania dynamiki działań i osiągnięcia konkretnych wyników konieczne są znaczne dodatkowe środki. Środki takie powinny zostać zapewnione przez UE jako wyraz jej zobowiązań z tytułu MDG i Johannesburgskiego Planu Wdrożenia.

Więcej szczegółów w Załączniku.

6. MECHANIZM KREDYTÓW ENERGETYCZNYCH DLA KRAJÓW AKP

Komisja proponuje, aby pierwszym krokiem w tym kierunku była alokacja znaczących środków na Mechanizm Kredytów Energetycznych AKP-UE. Sugeruje się, że w pierwszej fazie odpowiednia byłaby kwota 250 mln EUR, biorąc pod uwagę dostępne zasoby EFR i pierwsze rezultaty dialogu z zainteresowanymi. Mechanizm będzie instrumentem elastycznym, otwartym na wspólne finansowanie z Państwami Członkowskimi i innymi ofiarodawcami oraz mogącym przyjmować innowacyjne sposoby wdrażania. Mechanizm ma być z jednej strony *katalizatorem* promującym inicjatywy, dostarczającym informacji, działającym jako swoista agencja informacyjna, służąca rozwojowi potencjału badawczego i potencjału zarządzania w krajach AKP, a z drugiej strony *instrumentem*, który może uzupełnić brakujące ogniwo w finansowaniu trwałych projektów i działań.

6.1. Kluczowe zasady

Cele: Mechanizm Kredytów Energetycznych powinien być ukierunkowany na osiągnięcie celów WSSD oraz MDG i powinien koncentrować się na działaniach w krajach AKP, które prowadzą już rozsądną państwową politykę w zakresie energii, lub które usilnie dążą do opracowania takiej polityki, opartej na zasadach dobrego zarządzania i stanowiącej element składowy Strategii Zwalczenia Ubóstwa lub podobnych programów. Mechanizm Kredytów Energetycznych służyć będzie między innymi wspieraniu poszczególnych krajów w tworzeniu ich własnych ram instytucjonalnych i regulacyjnych oraz w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych dla partnerstwa publiczno-prywatnego. Wzmocnieniu mechanizmu służyłoby aktywne uczestnictwo i równoległy wkład Państw Członkowskich, które już są zaangażowane w działania w danym kraju.

Zaangażowanie: Koncepcja zaangażowania to główny element podejścia, którego wyrazem jest Mechanizm Kredytów Energetycznych. Wiele krajów AKP uznaje zagadnienia energii i ubóstwa za priorytety i wystąpiło o uzyskanie statusu partnera EUEI. Działania EUEI powinny być spójne z polityką i zobowiązaniami poszczególnych krajów, a w sytuacji optymalnej byłyby wynikiem trwającego procesu realizacji Strategii Zwalczenia Ubóstwa. Niektóre kraje są dość zaawansowane w opracowywaniu ram swojej polityki i byłyby gotowe do jej wdrażania. W innych krajach natomiast wciąż istnieje potrzeba opracowania odpowiedniej polityki i strategii. Coraz powszechniej uznaje się, że dotychczas nie przywiązywano należytej wagi do energii jako istotnego elementu procesu zwalczania ubóstwa, oraz że kwestie związane z energią muszą być uwzględniane w Strategiach Zwalczenia Ubóstwa. Na poziomie poszczególnych krajów działania będą zmierzały do zapewnienia usług energetycznych ludności ubogiej. Na poziomie ponadnarodowym AKP, mechanizm sprzyjał będzie umacnianiu dialogu z afrykańskimi instytucjami i rozwijaniu inicjatyw o charakterze globalnym, takich jak Nowe Partnerstwo dla Rozwoju Afryki (NEPAD) i Unia Afrykańska (AU). Podobne procesy przygotowywane są w regionach wspiarskich AKP.

Elastyczność: Aby móc funkcjonować efektywnie, mechanizm musi wspierać elastyczne podejście do finansowania, być otwarty na wspólne finansowanie z Państwami Członkowskimi działającymi w tym sektorze, a także móc współpracować z instytucjami kredytowymi, sektorem prywatnym, przedsiębiorstwami użyteczności publicznej i społeczeństwem obywatelskim.

Mechanizm zapewniłby przede wszystkim finansowanie poprzez granty, w przypadku których - ze względu na ich charakter - dźwignia finansowa jest wysoka, i mógłby przyciągnąć dodatkowy kapitał z EBI i innych Europejskich Instytucji Finansujących Rozwój (EDFI) oraz Międzynarodowych Instytucji Finansowych (IFI), zwłaszcza Afrykańskiego Banku Rozwoju (AfDB), Grupy Banku Światowego (w tym Międzynarodowej Korporacji Finansowej - IFC oraz Wielostronnej Agencji Gwarancji Inwestycyjnych – MIGA) oraz innych regionalnych międzynarodowych instytucji finansowych.

Maksymalny efekt dźwigni powinien zostać uzyskany poprzez połączenie grantów i innych źródeł, wspieranie przygotowania projektów i budowania korzystnego dla inwestycji środowiska, odgrywanie aktywnej roli w nawiązywaniu współpracy partnerskiej między społecznościami, organizacjami pozarządowymi, sektorem publicznym i prywatnym, a także dostarczanie informacji i udzielanie wsparcia lokalnym i europejskim dostawcom usług energetycznych zainteresowanym inwestycjami w tym sektorze.

Innowacyjność: Mechanizm Kredytowy ma na celu zapewnienie innowacyjnej odpowiedzi na wyzwania związane z potrzebą dostarczania trwałych usług energetycznych ubogim; chodzi tu o nowe modele finansowania ze zróżnicowanych źródeł finansowania (lokalne/międzynarodowe, prywatne/publiczne), o szczególny nacisk na wykorzystanie energii do produkcji i wytwarzania dochodu, oraz o nowe międzysektorowe podejścia, wykorzystujące zestaw opcji instytucjonalnych i technicznych dostosowanych do uwarunkowań konkretnego obszaru docelowego. Obejmują one elektryfikację obszarów wiejskich; decentralizację dostaw energii; silniejsze wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych; oraz poprawę efektywności energetycznej, obejmującą bardziej czyste i efektywne wykorzystanie technologii paliw kopalnych, wydajne urządzenia i bardziej efektywne wykorzystanie tradycyjnej biomasy. W tym kontekście ewentualne synergie między Mechanizmem Kredytów Energetycznych i Mechanizmem Kredytów Wodnych są szczególnie interesujące, ponieważ oba mechanizmy skierowane są do ubogich, a możliwości powiązania programów energetyczno-wodnych są bardzo szerokie.

6.2. Priorytetowe obszary działalności, które mają być finansowane w ramach Mechanizmu Kredytów Energetycznych

Długoterminowym celem Mechanizmu jest znaczący wzrost wykorzystania trwałych usług energetycznych do celów produkcyjnych i społecznych wśród ludności krajów AKP oraz podjęcie istotnych i wymiernych działań mających na celu osiągnięcie Milenijnych Celów Rozwoju, zwłaszcza w zakresie ubóstwa. Zgodnie z wynikami dialogu EUEI z krajami AKP, trzon Mechanizmu służyć będzie wspieraniu działań skupiających się na poszerzaniu dostępu do nowoczesnych usług energetycznych na terenie obszarów wiejskich w Afryce. W wyspiarskich krajach AKP Mechanizm ma przynieść wyniki w dziedzinie efektywności energetycznej i energii odnawialnej. Podział środków pomiędzy poszczególne regiony AKP zgodzić się będzie z ogólnymi zasadami Porozumienia z Cotonou.

6.2.1. Obszar działań priorytetowych 1: dostarczanie usług energetycznych

Najwięcej środków pochodzących z Mechanizmu ma zostać przeznaczonych na poprawę dostępności nowoczesnych usług energetycznych dla dużej części ludności zamieszkującej tereny wiejskie. Działania skoncentrują się w pierwszym rzędzie na mieszkańcach, którzy obecnie nie mają dostępu do takich usług, mieszkających w rozproszonych osadach, wioskach i miasteczkach, na przedmieściach i odległych wyspach. Mechanizm służyć będzie wspieraniu wspólnego finansowania projektów inwestycyjnych zorientowanych na organizowanie

dostaw, zwiększając udział Państw Członkowskich, innych ofiarodawców, międzynarodowych instytucji finansowych i sektora prywatnego. Ta część Mechanizmu będzie miała na celu wspieranie krajów i regionów, w których funkcjonuje lub jest wdrażana rozsądna krajowa polityka energetyczna, oparta na zasadach dobrego zarządzania i uznająca za priorytet problemy energii i ubóstwa, np. w ramach strategii zwalczania ubóstwa. Wnioski powinny uwzględniać gospodarczą, społeczną i środowiskową trwałość i zrównoważenie inwestycji, w razie potrzeby poprzez ewentualne finansowanie wsparcia instytucjonalnego i wzmocnienie środków ukierunkowanych na doskonalenie kompetencji w zakresie zarządzania. W ten sposób mogłoby zostać przyjęte innowacyjne podejście do kwestii potrzeb energetycznych, na przykład poprzez rozwiązania zintegrowane i międzysektorowe. Wnioski powinny szczególnie uwzględniać, że inwestowanie w długoterminową infrastrukturę energetyczną poprowadzi kraje partnerskie w ciągu kolejnych dziesięcioleci w kierunku „mieszanki” energii determinującym ich bezpieczeństwo w przyszłości oraz poziom emisji gazów cieplarnianych.

6.2.2. Obszar działań priorytetowych 2: stworzenie korzystnego otoczenia

Tam, gdzie warunki dotyczące zarządzania i nadzoru nie pozwalają na interwencje skierowane na zapewnienie dostaw, maksymalnie 20% środków z Mechanizmu będzie wykorzystanych na wspieranie rozwoju sprzyjającego otoczenia dla sektora energii, opartego na zasadach dobrego zarządzania. Konkretnie działania uzależnione będą od postępów w tworzeniu polityki i ram instytucjonalnych, ponieważ pod tym względem istnieje spore zróżnicowanie między poszczególnymi krajami AKP. Mechanizm będzie pomagał krajom, w których poprawa jest konieczna w opracowaniu lub wdrożeniu rozsądnej krajowej polityki i strategii energetycznej (np. w zakresie strategii zwalczania ubóstwa), w doskonaleniu ram instytucjonalnych, prawnych i regulacyjnych, we wzmacnianiu potencjału głównych zainteresowanych, zwłaszcza w celu wdrożenia i zarządzania programami energetycznymi ukierunkowanymi na zapewnienie dostaw energii oraz we wzmacnianiu zdolności w zakresie monitorowania i oceniania.

6.2.3. Obszar działań priorytetowych 3: ułatwienia dla zakrojonych na dużą skalę przyszłych programów inwestycyjnych

Do 20% środków z Mechanizmu zostanie przeznaczonych na działania zmierzające do przygotowania gruntu pod niezbędne przyszłe plany inwestycyjne w zakresie transgranicznych połączeń międzysieciowych, rozbudowy sieci i dystrybucji w obszarach wiejskich, w celu przygotowania do finansowania przez międzynarodowe instytucje finansowe, zwłaszcza EBI i EDFI, a także do współpracy z Bankiem Światowym, Afrykańskim Bankiem Rozwoju i sektorem prywatnym. W odniesieniu do Afryki odpowiednio uwzględnione zostaną priorytety zdefiniowane przez Unię Afrykańską/NEPAD. W ten sposób Mechanizm może przyczynić się do przyszłej mobilizacji istotnych dodatkowych inwestycji w sektorze energetycznym Afryki Subsaharyjskiej i regionów wyspiarskich. Szeroki zakres działań Mechanizmu przyczyni się, dzięki efektowi dźwigni, do zwiększenia nakładów netto na energię i rozwój.

7. ZARZĄDZANIE MECHANIZMEM KREDYTÓW ENERGETYCZNYCH AKP-UE

Sposób zarządzania będzie musiał zgadzać się z ogólnym podejściem politycznym stanowiącym podwaliny Mechanizmu. Po pierwsze, pełne zaangażowanie partnerów z krajów AKP i stworzenie im możliwości podejmowania inicjatyw ma w tym procesie znaczenie

kluczowe. Po drugie, procedura wdrożenia powinna odpowiadać nadrzędemu celowi promowania dostępu ludzi ubogich do nowoczesnych usług energetycznych. Po trzecie, wymaga to optymalnego wykorzystania finansowania poprzez granty i dążenia do maksymalizacji efektu dźwigni, w tym wykorzystania innowacyjnych mechanizmów łączenia środków finansowych.

Nadzór nad Mechanizmem Kredytów Energetycznych sprawowany będzie w ramach Komisji, przez jej urzędników i z możliwością korzystania z zewnętrznej wiedzy eksperckiej, np. delegowanych krajowych ekspertów, pracowników kontraktowych, itp. Stosowany będzie obecny proces decyzyjny wypracowany między instytucjami UE i AKP.

Państwa Członkowskie włączone zostaną w opracowanie i ogólne prowadzenie Mechanizmu, co umożliwi im konieczną koordynację własnych działań bilateralnych z działaniami podejmowanymi w ramach Mechanizmu. Obecna struktura zarządzania EUEI, w tym grupa doradcza, zostanie przekształcona w główne ciało doradcze Mechanizmu, do którego Państwa Członkowskie oddelegują swoich przedstawicieli. Ponadto w pracach Komitetu EFR uczestniczyć będą Państwa Członkowskie. Podobnie jak w przypadku programów dotyczących gospodarki wodnej, pod patronatem EUEI stworzone zostanie formalnie forum obejmujące wiele zainteresowanych podmiotów, którego celem będzie dostarczanie interaktywnych informacji o funkcjonowaniu Mechanizmu szerszym kręgom wszystkich uczestników i włączanie ich wkładu do całego procesu.

Sposoby wdrażania Mechanizmu Kredytów Energetycznych zostaną opracowane analogicznie do Mechanizmu Kredytów na Gospodarkę Wodną. Przyjęte zasady będą musiały uwzględniać możliwości realizacji działań, czynnik dźwigni, wsparcie możliwe do uzyskania od stron już zaangażowanych w danym obszarze (Państwa Członkowskie, inne inicjatywy, itp.). Wykorzystane zostaną między innymi następujące instrumenty:

- Zaproszenia do zgłaszania wniosków (przede wszystkim dotyczące projektów inwestycyjnych o zasięgu krajowym i lokalnym). Każdorazowo przed rozpoczęciem przyjmowania zgłoszeń należy zasięgnąć opinii Komitetu EFR. Tam, gdzie istnieje krajowa polityka sektorowa, wybrane projekty i programy będą musiały być z nią spójne. Oczekuje się, że Państwa Członkowskie, które już są aktywne w tym obszarze, a także sektor prywatny i inne inicjatywy dotyczące energii udzielą wsparcia w zakresie ułatwiania realizacji proponowanych projektów lub koniecznych działań towarzyszących. Delegacje WE będą miały obowiązek udzielania opinii dotyczących proponowanych projektów i podjąć się monitorowania ich wdrażania.
- Projekty w zakresie wsparcia technicznego, zwłaszcza w zakresie studiów i projektów rozwoju potencjału i rozwoju instytucjonalnego. Wnioski od państw AKP będą rozpatrywane z pomocą partnerów z danej dziedziny. Priorytetowo traktowane będą wnioski mające na celu budowanie właściwego otoczenia dla późniejszych projektów zorientowanych na dostarczanie energii.
- Badania i inne działania konieczne do zwiększenia przyszłych przepływów finansowych ze strony EBI, EFRI, Banku Światowego i sektora prywatnego prowadzone będą na wniosek międzynarodowych instytucji finansowych i w porozumieniu z krajami-beneficjentami.

Niewielka część środków z Mechanizmu Kredytów Energetycznych zostanie przeznaczona na finansowanie wydatków administracyjnych na zarządzanie Mechanizmem Kredytów

Energetycznych AKP – UE, w tym na angażowanie zewnętrznych ekspertów i działalność promocyjną, organizację seminariów i warsztatów, monitoring i oceny, itp.

8. KONKLUZJA

Mając na uwadze decyzję Rady w sprawie mobilizacji pozostałych 500 mln EUR z „warunkowego miliarda” w ramach Dziewiątego EFR oraz w celu zapewnienia wypełnienia zobowiązań UE z Johannesburga, Komisja zwraca się do Rady Unii Europejskiej z wnioskiem o wyrażenie zgody na utworzenie Mechanizmu Kredytów Energetycznych AKP – UE w wysokości 250 mln EUR oraz o określenie stanowiska, jakie Wspólnota ma w przyszłości przyjąć w Radzie Ministrów AKP – UE w sprawie stworzenia Mechanizmu Kredytów Energetycznych AKP – UE.

ANNEX

THE ENERGY AND POVERTY CHALLENGES

At present, nearly two billion people in the world – concentrated mainly in rural and peri-urban areas of developing countries - do not have access to modern energy services. A modern, sustainable energy service means that the energy needed to deliver essential services, such as lighting, cooling, heating, cooking, pumping, motive power, telecommunication etc., is provided in a way that is safe, affordable, efficient, reliable, equitable and environmentally sound. On average, per capita electricity consumption in developing countries is barely one-tenth of the consumption in the EU. Sub-Sahara Africa is a dramatic example of inequality in the energy field, with over 80% of the population having limited access to modern forms of energy. Large populations in Asia, particularly South Asia, and in Latin America live under similar conditions. The social and economic development of poor communities is limited or even deadlocked by the present unsustainable use of wood and other forms of biomass for energy purposes, over and above the difficult and expensive access to other forms of energy, such as electricity and liquid fuels.

Energy and poverty reduction: Energy is a sine qua non of the action to combat poverty. Access to adequate, affordable and sustainable energy services is necessary for a good life and to fulfil most development objectives - within health, education, light, heating, transport, agriculture, industrial production and modern means of communication.

The critical connection between energy and poverty alleviation was recognised by the international community at the WSSD in 2002 in Johannesburg. More specifically, the Johannesburg Plan of Implementation (JPOI) established the link between access to energy and the Millennium Development Goals, including the goal on poverty, noting that access to energy facilitates the eradication of poverty. Among the most important links are:

- *MDGs 1 and 7:* Reduce poverty and hunger, and improve access to safe drinking water. Access to energy services facilitates economic development and creates incomes and employment e.g. in agriculture, shops and small enterprises. Energy services can improve access to pumped water for drinking and irrigation of gardens and fields. And energy is needed to cook nearly all human food.
- *MDGs 2 and 3:* Achieve universal primary education and eliminate gender disparity at all levels of education. Improved access to energy services allows women and children (especially girls) to reduce time on gathering firewood, fetching water and cooking food. Electric lighting enables home study and evening classes, and electricity is needed to use educational media and modern communication (ICT) in schools and homes.
- *MDGs 4, 5 and 6:* Reduce child mortality, improve maternal health and combat major diseases. Access to energy is needed for a modern health system, e.g. for refrigeration of vaccines, sterilisation and lighting operating theatres. Cleaner fuels for cooking will reduce indoor air-pollution and the related respiratory diseases, that, according to WHO, kills 1.5 - 2 million women and children every year.
- *MDG 7:* Ensure environmental sustainability. Improved energy efficiency and the use of cleaner and renewable sources of energy can help to achieve a more sustainable use of

natural resources, such as woodlands and other types of biomass, and reduce emissions, thus protecting the local and the global environment.

The important role of energy in poverty alleviation is increasingly recognised also by African governments, e.g. in the context of poverty reduction strategies.

Energy access: Ensuring access to energy services to poor communities is a complex challenge, and, as experience over the past years has shown, it cannot be left to market forces alone to resolve. Concerted action of the public sector is required. Energy, like water, is not a commodity comparable to, for example, industrial or agricultural products. Provision of energy services depends on a multitude of economic and social preconditions, policy frameworks, political circumstances and international, national or local market situations. Many stakeholders are involved, ranging from poor communities to local and national governments and trans-national companies. Energy services can be delivered from many sources and technologies. Geographical conditions are different, even within a country. There is no 'one size fits all' recipe to provide energy services to a particular community.

The global character of energy markets: Internationally traded hydrocarbons have been and still remain the overwhelming mainstay of energy economies of most developed and developing countries. While OECD countries have managed to decrease their exposure to oil shocks, developing countries are more directly exposed to their negative macroeconomic impacts. In addition to being dependent on imported hydrocarbons, their economies are also more energy-intensive than those of developed economies. On average, oil-importing developing countries use more than twice as much oil to produce a unit of economic output as do OECD countries. Moreover, their financial situation (high levels of debt, fragile balances of payment) means that they are less able to weather turmoil on oil markets. Current sustained high prices on oil markets, price volatility and insecurity of supply affect developing countries more than others. Some of these countries spend up to 50% of their trade surpluses on energy imports – with devastating results for their national economies. A mere 10 US\$ per oil barrel price increase can result in a 3% loss of GDP in some Sub-Saharan countries in the first year after the hike.

Energy finance: Energy demand is rising fast in developing countries. Almost half of the global investment required for improving supply capacity and replacing existing and future supply facilities in the period up to the year 2030 is attributed to the needs of developing countries (including China and India). The required investment for Africa alone is approx. 1.2 trillion US\$, as calculated by the IEA. And this is a conservative estimate which would still leave 1.4 billion people without access to electricity in the year 2030. Financing is a huge challenge for the sector, with a marked trend away from financing energy investments from public and ODA budgets. More than ever before, the capital needed in the energy sector will have to be raised from private and foreign sources. However, most investors perceive the risks of energy investment in developing countries as being prohibitive, in particular when it comes to improving access to energy for poor consumers. Public and ODA funding must explore new dimensions and design new approaches if they are to catalyse and facilitate a sufficient flow of investment including the risk capital.

PROGRESS TO DATE - TRANSLATING POLICY INTO ACTION

Since WSSD, the EUEI has made progress on the organisational front and in establishing a dialogue with key stakeholders, in particular developing countries.

The EUEI has established a secretariat within DG Development to stimulate synergy and cooperation. The EUEI Advisory Group, made up of Member States and Commission officials and experts in energy and development, is the main forum for dialogue and coordination of the Initiative. Working groups are established under the Advisory Group, such as the Finance Working Group, which has compiled the strategic paper “Development Capital for Energy Access: Opportunities to Reach the Energy-Poor”.

In the European context, the EUEI dialogue has been undertaken with the active involvement of EU Member States and the European Commission, and has also included the European Investment Bank (EIB).

In this dialogue, EIB has expressed interest in exploring possibilities with the EUEI for combining EDF grants and EIB loans, e.g. where the grant element would be used for identification and preparation of projects, and/or for the drafting of Master Plans and provision of Technical Assistance in support of local administration for the management of EIB financed projects.

In line with the partnership approach and recognising the importance of strong local ownership, the immediate priority for the EUEI after WSSD has been to engage in a dialogue with developing countries and regions that have expressed an interest in the EUEI. A short summary of the progress of the EUEI in different developing country regions is given below.

Africa: an urgent priority

Nearly ten years before the MDG time target, it seems clear that Sub-Saharan Africa will have difficulty in reaching the MDGs unless substantial extra efforts are undertaken, including in the energy field.

ACP Africa is a major priority area for the EUEI, and conditions for increased action are improving. A number of Member States are active in the energy sector in Sub-Saharan Africa, and have built up valuable experience and capacity, both in the development of policies and strategies and in actual implementation. Some of these Member States play the role of EUEI facilitators in the countries where they have energy programmes. Likewise, the World Bank and non-EU donors are active in a number of countries, also with a poverty focus. After Johannesburg, African governments are gradually integrating energy issues into their poverty reduction strategies. And there is an increasing, albeit still limited, capacity in African institutions, NGOs and private sector to plan and implement energy-related activities.

The EUEI “Energy for Africa” conference held in Nairobi, Kenya, in November 2003 was a milestone in EUEI dialogue between Africa and the EU, and was attended by government representatives from about 40 countries from Sub-Sahara Africa. The main objective of the event was to identify priorities for actions at national or sub-regional level in Africa. In preparation for the conference, the EUEI undertook scouting missions or desk studies in several African countries, which prepared the ground for further action. The debate in Nairobi was stimulated by a keynote statement by Commissioner Nielson, linking energy to poverty alleviation and development, and highlighting the problems relating to the traditional use of biomass and the need for rural electrification.

In the Nairobi recommendations, adopted at the conclusion of the conference, the African countries took ownership of this agenda and suggested the following priorities for the EUEI:

- Rural energy in general and rural electrification in particular
- Energy for households, biomass and substitutes
- Strategies and policies for the sector, both at national and at regional level
- Capacity building at all levels.

In order to continue the dialogue and make the Nairobi recommendations operational in a number of countries, sub-regional EUEI workshops will take place in Southern Africa and in West Africa during the coming months. The workshops will focus on successful models for delivery of energy services to rural areas and on how such models can be financed and implemented on a wider scale.

A number of Commission-funded activities further stimulate the EUEI dialogue and contribute to the creation of a framework for action in Africa. These include regional projects to be financed by the intra-ACP allocation to energy with SADC and ECOWAS, as well EUEI-linked projects supported by other Commission services. The COOPENER component of the Intelligent Energy-Europe programme, managed by DG Energy and Transport, co-finances projects aiming at creating the institutional conditions for improved access to energy in Sub-Saharan Africa with a special emphasis on renewable energy and demand management. COOPENER projects are implemented by consortia of African and European partners. Similarly, RTD supports a renewable energy partnership for poverty eradication and sustainable development in Africa ('Partners for Africa') involving a number of European and African partners.

The Caribbean and Pacific

Their remoteness and small markets make small island countries particularly vulnerable in the energy field. The further development of their societies depends to a large extent on access to transportation, ICT and energy. The high cost of shipping diesel oil to dispersed islands brings electricity production costs up to an average of 0.2–0.5 €/kWh, compared to international costs of 0.05 €/kWh. Some islands spend over 75% of their foreign currency earnings on fuel imports. At the same time there is untapped potential for increased energy efficiency and the use of renewable energy.

The island states in the Caribbean and the Pacific took an early interest in the EUEI, and participated actively in the dialogue before WSSD. The "Sustainable energy seminar for ACP Island States within the framework of EC development co-operation", held in June 2001 in the Dominican Republic was an early opportunity to exchange views and establish dialogue.

After WSSD the EC and Denmark engaged in active and positive follow-up dialogue with regional organisations in ACP Pacific island states, leading to the establishment of an EUEI partnership with the Pacific Island Countries. Parallel-financed activities by Denmark and the Commission (the Danish part is already under implementation) will help to establish national energy policies and action plans and will improve the efficiency of national electricity utilities.

A dialogue with the Caribbean Island Countries, through their regional organisation CARICOM, was also initiated, in cooperation between the EC and Germany. The development of a regional energy policy and support for the execution of the Caribbean Renewable Energy Development Programme, co-financed by Germany, are the targets of this

cooperation, which is currently under preparation. There is also increased interest to convert existing central energy generation systems towards a decentralized renewable-based energy system to reduce islands' vulnerability.

Other Regional Components in the EU Energy Initiative

The EUEI is also generating interest outside the ACP area. In the Sustainable Energy Systems programme, DG RTD stimulated a strong North African participation in research related to the quantification and awareness raising of energy external costs, particularly concerning the impacts of energy pollution on human health. The Finnish-sponsored programme "Energy and Environment Partnership with Central America" is the first EUEI activity outside the ACP area, and Austria, through cooperation with the Austrian-sponsored "Global Forum on Sustainable Energy", has involved the EUEI in district heating activities in the Western Balkans. The Global Forum is also involving the EUEI in its activities in Himalayan countries.

THE FINANCIAL CHALLENGE AND THE NEED FOR INNOVATIVE MECHANISMS

Since WSSD there has been a recognised need for a significant increase in funding for energy and poverty in order to achieve the Millennium Development Goals. Work done by the International Energy Agency and the EUEI Finance Working Group has shown that public funding from governments and the international donor community is not sufficient to cover investment needs. And so far, the provision of energy services to the poor has not been able to attract private investment. Innovative and flexible funding mechanisms are urgently required to use the leverage effect of ODA and attract more resources from the private sector, development banks and financial institutions. While the creation of an enabling environment through, for example, regulatory reform and government capacity building remains a key to attracting more energy investment, there are already concrete opportunities to blend public and private capital and make delivery of energy services for the poor happen. These include: energy infrastructure funds, SME support and/or consumer credit programmes, smart subsidies, rural energy funds, market and product development, etc. Furthermore, developing renewable energy sources and transfer of state-of-the-art technologies will considerably contribute to the financial sustainability of actions.

Public-private partnerships (PPPs) are considered to be a promising instrument for growth and economic development in developing countries, and are a core instrument in the EUEI strategy. Infrastructure and especially the energy sector offer numerous possibilities for blending public and private funds. A feasibility study for the creation of an innovative public-private financing mechanism is being finalized by the Commission together with interested Member States and other stakeholders⁵. PPPs will enable the EU and its developing country partners to work together in partnership with the private sector, financial institutions and civil society towards effective delivery of energy services to the poor.

However, with no resources of its own and no significant energy-sector allocations in the development cooperation budgets of the Community, the roll-out of the EUEI may prove too slow to maintain momentum and make a real contribution towards the MDGs. Unless greater efforts are undertaken at the political level to provide adequate, faster and more flexible

---

⁵ This feasibility study is commonly referred to as the JREC Patient Capital Initiative

resources and instruments, the impact of the EUEI will be limited to the possibilities for tapping into resources already allocated to other sectors. This will prevent it from reaching its objectives in the foreseeable future.

Since Johannesburg the EUEI has built a solid base for specific actions and is now ready for a quantum leap. To maintain the momentum and to actually deliver on the ground, substantial additional resources are needed. Such resources should be provided by the EU as a demonstration of its commitments to the MDGs and the Johannesburg Plan of Implementation.